

SKÖTSELPLAN FÖR BOKULLENS NATURRESERVAT

Fastställd den 31 mars 1999.

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

Skyddsform: Naturreservat

Beslutsdatum: 31 mars 1999

Naturvårdsförvaltare: Västkuistsstiftelsen

Benämning: Bokullens naturreservat

Kommun: Dals-Ed

Socken: Nössemark

Kartor: Topografiska: 10 B SO i skalan 1:50 000
Ekonomiska: 10114 i skalan 1:10 000

Gräns: Se beslutskarta, bilaga 2 där gränsen är den kraftiga linjen.

Fastighet och ägare: Bomarken 1:36

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Areal: 122 ha

2. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

2.1 Inledning

Den skog som finns på Bokullen är av allt ovanligare slag; en naturligt genererad äldre blandskog med ett stundtals rikt inslag av lövträd såsom asp, björk, al, sälg och rönn samt en riklig mängd död och döende ved. Det vill säga vad vi idag kallar naturskog. Området har en mycket värdefull lavflora med många hotade arter samt hyser den akut hotade vitryggiga hackspetten. Den speciella växtgeografiska sammansättningen av både nordliga och västliga oceaniska lavar är också intressant. Området är ett av de få större kvarvarande exemplen på de naturskogar som ursprungligen fanns i nordvästligaste Dalsland.

Bokullen har tyvärr sargats av en omfattande gallring under vintern 1999. Dock bedöms de gallrade områdena kunna återställas och utvecklas genom en lämplig skötsel.

2.2. Naturförhållanden

Reservatet är beläget vid sjön Stora Le:s västra strand i den nordostligaste delen av Dals-Eds kommun nära gränsen till Norge. Landskapstypen kallas för sprickdalslandskap för vilket stora höjdskillnader är typiskt. Området omfattar huvudsakligen en stor bergkulle som reser sig ca 202 m över havsytan och ca 100 m ur sjön Stora Le samt ögruppen Navarsöarna i områdets sydostligast del.

Geologi

Berggrunden består av gnejser tillhör Stora Le-Marstrandsformationen. Jordtäcknet är tunt och består huvudsakligen av näringsfattig morän, men i sänkor finns även finare och näringsrikare jordarter samt torv. Området beskärs av mindre bäckar och surdråg vilka i många fall hyser en intressant vegetation. Förmodligen låg Bokullen högsta del nära den högsta kustlinjen (HK).

Vegetation

Vegetationen på Bokullens krön består huvudsakligen av gles hällmarkstallskog med renlavar och islandslav i bottenskiktet. Här har nyligen delar gallrats. Ljung och lingon dominerar i fältskiktet. Trädens ålder ligger runt 100 år men det är rikligt med lågor och torrakor. Speciellt hyser gamla högstubbar en värdefull lavflora såsom t ex tunn flarnlav (*Hypocenomyce friesii*).

Bergbranterna på områdets östra sidan bär granskog med inslag av gläntor med tall, asp och björk. Här finns enstaka exemplar av grynlav (*Pannaria conoplea*) (hotkategori: 2). I granskogen blir ibland skägglavsfloran imponerande. De mest intressanta branterna är dock de på nordsidan vid ”Hoppet” och ”Killevikskullen”. Här växer en granskog som är över 100 år tillsammans med inslag av asp, rönn och säl. På tämligen smala aspar växer rika bestånd av blylav (*Degelia plumbea*) (hotkat: 2), grynlav, västlig gyttelav (*Pannaria rubiginosa*) (hotkat:1), olivbrun gyttelav (*Pannaria mediterranea*) (hotkat:4) och den ovanliga *Lauderlindsaya acroglypta*. Beståndet av den västliga gyttelaven är kanske det rikaste i landet. Stammarna är mer eller mindre täckta av de ovanstående arterna. Grynlaven och den olivbruna gyttelaven är spridda över hela området. Också ädellav (*Megalania grossa*) (hotkat: 4) växer på flera ljusöppna ställen.

I bergsskrevor och raviner är mark och fältskiktet fuktigt och träden är grova. Även al förekommer här. På aspar finns enstaka exemplar av skrovellav (*Lobaria scrobiculata*) jämte arter som aspgelélav (*Collema subnigrescens*) (hotkat: 4), korallblylav (*Parmeliella triptophylla*) och ädellav. Här har också grynnig gelélav (*Collema subflaccidum*) (hotkat: 2) hittats.

Fuktdrågen och de små skogskärren är bevuxna med gran, al och björk. Här finns en imponerande epifytflora. Det är t ex; kattfotslav (*Arthonia leucopellaea*), havstulpanlav (*Thelotrema lepadinum*) och skriftlav (*Graphis scripta*) som här är vanliga. Svampfloran är inte undersökt.

Faunan

Faunan i området är dåligt känd. Men det är troligt att hotade insekter finner en fristad i området tack vare rikedomerna på död och döende ved. Många fågelarter är i sin tur beroende av insekterna för sin föda. Både vitryggig hackspett (hotkat:1) och tretåig hackspett (hotkat:2) har noterats i området.

2.3 Kulturhistoriska förhållanden

Inom området finns tre noterade kulturlämningar. På Bokullens högsta punkt finns enligt traditionen en plats där vikingarna sägs ha haft sina bodar. Här finns dock inga spår av detta. På Navarsöarna återfinns några gamla husgrunder efter de invånare öarna hade på 1800-talet. Det finns många intressanta sägner om öarna.

Stora Le användes som flottningsled för dalsländskt timmer under 1600-talet och ända in i 1800-talet. Bland annat länkades sjön ihop med Örekilsälven 1688 vilket blev en av Sveriges första reglerade flottningsleder. Sjöns stränder var då förmodligen mycket påverkade av mänskliga aktiviteter. Kanske var också stora delar av den strandnära skogen påverkad av huggning.

2.4 Friluftsliv

Sjön Stora Le är en populär sjö för paddling. Uddar och små öar används ofta av rastande och övernattande kanotister.

2.5 Bebyggelse och anläggningar

Inga bebyggelse finns inom reservatet. Vägen söder om reservatet ingår inte i reservatsbildningen.

B. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Att bevara och utveckla de naturskogsvärden som finns i området för den vetenskapliga naturvården och allmänheten. Reservatet ska kunna fungera som en refugie för hotade och sällsynta arter med möjlighet till spridning till omgivande skogar.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Fri utveckling av skogsmark.

1.2.1 Skogsmark

Träd får inte avverkas utan ska lämnas till skogens naturliga dynamik av död och återväxt. Dock kan arter såsom gran behöva kontrolleras. Död/döende ved har utomordentligt höga värden för många hotade växt- och djurarter och är idag en bristvara i skogen.

Utgångspunkten i området ska vara att naturliga störningar såsom brand och stormfällning lämnas utan åtgärder. Eventuella skogsbränder på fastlandet ska dock bekämpas p g a av risk för spridning till grannfastigheter och värdefulla bestånd, men området ska lämnas att sköta sig själv efter släckningsarbetet. Eventuell brand på Navarsöarna kan dock lämnas utan släckning.

Vid större stormfällen samt bränder kan skadeinsekter lockas till området. Hänsyn måste då tas till grannfastigheter. Vid sådana händelser skall förvaltaren samråda med länsstyrelsen,

skogsvårdsmyndigheten samt eventuell ägare till grannfastighet om lämpliga åtgärder. Kontrollerad naturvårdsbränning är en lämplig skötselmetod i lövfattiga delar av området som idag saknar höga naturvärden såsom t ex de som nyligen gallrats.

1.2.3 Faunavård och jakt

Arbetsföretag enligt skötselplanen skall utföras under lämplig tid och på sådant sätt att risker för störningar på fågellivet undviks.

Förordnandet innebär endast de inskränkningar som följer av reservatsföreskrifterna.

1.3 Beskrivning av skötselområden

Skötselområde 1

Areal: 105 ha

Beskrivning: All skogsmark utom Navarsöarna

Målsättning: Att området ska utveckla sina naturskogskvalitéer genom huvudsakligen fri utveckling men med en viss artinriktad skötsel. Speciellt ska epifyter och hackspettar gynnas.

Underhållsåtgärder: Viss uthuggning av gran får ske i syfte att gynna lövet. Naturvårdsbränning kan bli aktuellt i begränsade delar av området, också det för att gynna löv och bildandet av död/döende ved. De nyligen gallrade områdena bör vara lämpliga för detta. Detta blir då ett led i ett återställande av området. För att få ett underlag till detta skall ett speciellt skötselprogram tas fram för att specificera åtgärder för att utveckla områdets naturvärden

Skötselområde 2

Areal: 17 ha

Beskrivning: Navarsöarna

Målsättning: Fri utveckling

Underhållsåtgärder: Inga

2. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

2.1 Övergripande mål och riktlinjer

Området ska ha ett minimum av och enklast möjliga anordningar. Om behov av kanalisering uppkommer i framtiden på grund av besöksstryck så får skötselplanen revideras.

2.2 Åtgärder

2.2.1 Tillgänglighet

Beskrivning: Området kan nås med bil från väg 1183 mellan Dals-Ed och Nössemark. Man får sedan gå den sista biten på skogsstigar och nå området från väster, norr eller söder.

Åtgärder: Naturvårdsförvaltaren skall i samråd med länsstyrelsen, markägarna och vägsamfälligheten senast inom 1 år från det datum reservatet vinner laga kraft ordna med lämpliga anordningar för besökanden.

2.2.2 Friluftsanordningar

Beskrivning: Inga friluftsanordningar ska finnas i reservatet.

Åtgärder: Inga

Sanitära anordningar

Inga sanitära anordningar planeras.

2.2.3 Information

Beskrivning: Skyltar ska sättas upp där människor via stig eller landstigningsplats når reservatet. Inget tryckt material i övrigt planeras.

Åtgärder: På sex platser ska en reservatsskylt med LIFE-logo sättas upp. Se bilaga 2. Vid behov får fler skyltar sättas upp, t ex vid populära landstigningsplatser från sjön.

2.2.4 Renhållning

Skräp och avfall som uppkommer i området omhändertas av naturvårdsförvaltaren.

2.2.5 Tillsyn

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för den övergripande tillsynen.

2.2.6 Dokumentation

Dokumentation av skötseln skall göras med avseende på utförda skötselåtgärder, tidpunkt för utförandet, noteringar om effekter av åtgärden, kostnader och intäkter samt finansiering av naturvårdsförvaltningen.

Ett program för dokumentation och uppföljning av naturvärdena i reservatet skall upprättas. För att specificera skötselkraven ska detaljinventeringar utföras samt delprogram upprättas för epifyter och arter i EU:s direktiv, se nedan. Programmet skall utgöra underlag för skötseln, eventuell revidering av skötselplanen och skötselavtal med uppdragstagare/brukare. För Bokullen är det viktigt att bevarandestatusen för arter och naturtyper listade i EU:s Fågel- respektive Habitatdirektiv (79/409/EEG och 92/403/EEG) speciellt följs upp.

2.2.7 Revidering

De åtgärder som anges i skötselplanen ska ses över vart 10:e år eller tidigare om det är motiverat. Eventuella skötselavtal ses över vart 5 år.

3. Finansiering

Åtgärder som bekostas av staten:

- Naturvårdsskötseln
- Anordningar
- Renhållning
- Utmärkning och skyltning
- Kostnader för uppföljning

4. Ekonomisk utredning

Se bilaga A